

Važna ugotovitev

Jugoslovanska unija za zaščito otrok, ki stoji pod častnim predsedstvom Nj. Vel. kraljice Marije izdaja tudi svoj list »Narodni podmladak«. V 3.—4. zvezku, v katerem je na uvodnem mestu priobčeno znano pismo Nj. Vel. kraljice Marije Uniji za zaščito otrok, pričbuje med drugim tudi naslednje zahtevo:

Uredba o znižanju draginjskih doklad državnim in samoupravnim uslužbencem z dne 19. sept. 1935. je težko in nesocialno zadelo posebno uradniške družine z mnogimi otroki. Tu je država prezrla eno svojih osnovnih dolžnosti: pomoč družini in vzgoja zdravih in močnih generacij narodnega naraščaja; izgleda kot bi se tvorca te uredbe postavili direktno proti družini in otrokom. To je poleg vseh uradniških organizacij vznemirilo tudi vsa socialna društva, a tudi mnoga društva in ustanove za zaščito otrok. Vsa ta so se »bona fide« postavila proti tej nesocialni uredbi, zahtevajoč v interesu narodne bodočnosti — otrok, njeno takojšnjo spremembo.

Tako se je o tej uredbi obsežno razpravljalo tudi na seji glavnega odbora Unije o zaščiti otrok. Po nalogu glavnega odbora Unije, je član glavnega odbora g. Slobodan Vidaković natančno in statistično dokumentirano pojasnil nesocialnost in nepravilnost te uredbe v odnosu do rodbine in otrok najsiromašnejših državnih in samoupravnih uslužbencev. Referat g. Vidakovića je bil soglasno sprejet in se je po podrobnem razpravljanju sklenilo, da se pošlje gospodu predsedniku ministrskega sveta dopis z zahtevo pravične spremembe te uredbe. V tem dopisu predanemu predsedništvu kraljevske vlade, je poudarjeno med drugim tudi to:

»Jugoslovanska unija za zaščito otrok, pod častnim predsedstvom Nj. Vel. kraljice Marije je skupna organizacija vseh društev in institucij, javnih faktorjev, kakor tudi privatne inicijative za zaščito otrok. Predstavniki društva za zaščito otrok, kakor tudi predstavniki mest so poudarili na seji glavnega odbora Unije dne 10. okt. pr. leta težke posledice uredbe od 19. sept. 1935. na rodbine in otroke širših slojev državnih in samoupravnih uslužbencev.

Na seji glavnega odbora državne Unije za zaščito dece s 138 včlanjenimi zvezami in društvi je sklenjeno, da se na gospoda predsednika obrne s sledečo predstavo in prošnjo:

1. Uredba z dne 19. sept. 1935. je sprožila vprašanje eksistence rodbine in otrok siromašnih državnih in samoupravnih uslužbencev. Nesocialnost te uredbe je poudarjena še posebej v dejstvu, da so znižanja plač v toliko večja, v kolikor so plače manjše in število otrok večje! Medtem, ko je znižanje plač pri visokih uradniških grupah (I.—VI.) od 2% do 4%, se znižanje katastrofalno viša v kolikor nižja je grupa, odnosno manjša plača, a večje število otrok. Izraženo v statistiki se to odraža sledeče:

V. grupa:

Brez otrok 4.44%; z enim otrokom 8.88%; z 2 otrokoma 12.89%; s 3 otroki 16.56%; s 4 otroki 19.94%; s 5 otroki 23.05%; s 6 otroki 25.93%; s 7 otroki 28.60%.

VI. grupa:

Z 1 otrokom 9.54%; z 2 otrokoma 14.38%; s 3 otroki 18.49%; s 4 otroki 22.22%; s 5 otroki 26.62%; s 6 otroki 28.74%; s 7 otroki 31.69%.

VII. grupa:

Z 1 otrokom 10.86%; z 2 otrokoma 15.98%; s 3 otroki 20.54%; s 4 otroki 24.63%; s 5 otroki 28.32%; s 6 otroki 31.66%; s 7 otroki 34.71% itd. itd.

To je odstotek povprečnega znižanja, a v posameznih primerih se zviša tudi do 75% ter popolnoma uničuje vsako možnost tudi najmizernejše eksistence družin in širših mas malih, ampak tudi najštevilnejših državnih in samoupravnih uslužbencev.

Ti nepravilni udarci na malo uslužbenko družino so dovedli celo do takih težkih posledic, da so nesrečni starši začeli zapuščati svoje otroke ter jih prepuščajo na milost in nemilost ulice ali pa jih pripeljejo v posamezna humana društva ali lokalne občine z zahtevo, da jih občine sprejmejo kot sirote itd.

Po statističnih podatkih in znanstvenih proučevanjih sociološkega biroa zveze mest kraljevine Jugoslavije, strahotivo narašča v zadnjih 3 letih pri uradniških otrokih procent splošne otroške mortalitete kakor tudi procent umiranja zaradi tuberkuloze, tako, da je na primer v Beogradu in glavnih centralnih mestih od vseh umrlih naših šolskih otrok od 1932. do 1934. — 49% padlo na žrtve tuberkuloze. Slično je procent tudi v ostalih naših mestih, kjer se pri posameznih dviga tudi do 68%! Pri proučevanju vzrokov tega porasta otroške mortalitete posebno zaradi tuberkuloze, je ugotovil sociološki biro Zveze mest, kot vrhovni komunalni forum, da je to posledica nizkega življenjskega standarda, nehijskih stanovanj in nezadostne prehrane, odnosno izostanek dohodkov za minimum eksistence družin malih državnih in samoupravnih uslužbencev. To so posledice dosedanjih znižanj plač!

A kakšne, katastrofalne naj bi šele bile posledice tega najnovejšega znižanja, ki absolutno zahteva, da posamezne uslužbenke družine s 3 otroki žive s 360 Din mesečno! Jasno je, da bi dober procent od pol milijona uradniških otrok tega naraščaja, ki mora biti ponos naše nacije in temelj naše narodne bodočnosti — postalo več ali manj žrtev teh, v mnogem nesocialnih odredb omenjene uredbe od 19. sept. 1935.

Da bi se izognilo temu in ohranilo narodov naraščaj, zahteva glavni odbor Jugoslovanske unije za zaščito otrok:

1. Da se uredba o nepravilnem znižanju uslužbenkih plač spremenj v duhu socialne pravičnosti: z zagotovitvijo nekega minimuma plač, potrebne za življenje, ki se kot nedotakljivi ne sme znižati; uvedba sistema progresivnega znižavanja (po višini plače) plač kakor tudi vseh ostalih prejemkov pri državni blagajni; zaščito uslužbenke družine z otroki in podpora s specialno doklado onim družinam, ki imajo več nego 3 otroke.

Na koncu tega visoko objektivnega dopisa poudarja glavni odbor:

»Pa tudi iz rasnih, evgeničnih in kulturnih razlogov je dolžna država postaviti otroško vprašanje na centralno mesto in s svojimi finančnimi sredstvi oskrbeti popolno izvedbo programa otroške zaščite, a ne da iz fiskalno-finančnih motivov udari na otroke državnih in samoupravnih uslužbencev, na ta naš številni narod in naraščaj in njegovo najosnovnejšo eksistenco.

Ta dopis predsedstva Jugoslovanske unije je bil predan 15. oktobra. Deset dni po tem — 25. oktobra je sledila sprememba uredbe od 19. sept. Ta sprememba je prinesla nekoliko ublaženja te v svoji osnovi nesocialne uredbe: ženam uradnicam, katerih možje so nezaposleni (ali pa imajo nižje dohodke od 500 Din) je vrnjena draginjska doklada, a uslužbenkim parom, družinam je puščena doklada za otroke od 80, odnosno 90 Din za otroka. To so edine spremembe, edina ublažitve ostrin nesocialnosti te uredbe ampak ne uvedba osnovnega principa pravičnosti. Na primer nikakih razlik ni niti sedaj med neporočenimi in poročenimi, družinami. Se nadalje je vse breme znižanja nepravilno zvaljeno na one male in bedno nagrajene uslužbenke, med

Vprašanje nadaljnje učiteljske izobrazbe

V članku »Vprašanje višje učiteljske izobrazbe« (Gl. »Učit. tovariš.« od 3. X. 1935!) sem poskusil osvetliti veliki pomen primerne reforme Višje pedagoške šole, kjer bi se izobraževali sposobni učitelji in se tako pripravljali za razna vodilna mesta v sklopu narodnega šolstva, odnosno se usposabljali za specialne, stopnjene sposobnosti zahtevajoče naloge. V glavnem je hotel moj članek pokazati potrebo, da zavzamemo vsa navedena mesta, od katerih je v veliki meri odvisen podvig našega narodnega šolstva, na osnovi stroge izbire in temeljite višje strokovne priprave izključno učitelji narodnih šol. Iz umevnih razlogov bo le majhno število učiteljev deležno višje izobrazbe: vse ostalo učiteljstvo bo prej ko slej navezано na samoizobrazbo in razne tečaje. Radi velikanskega števila prizadetih učiteljskih oseb in radi življenjske važnosti nadaljnje izobrazbe vsakega poedinega učitelja je bilo vprašanje nadaljnje učiteljske izobrazbe vedno v ospredju, tako v učiteljski stanovski organizaciji, kakor pri raznih pedagoških društvih. Še najmanj se je brigala zanj prosvetna uprava, čeprav bi bila v svojem lastnem interesu v prvi vrsti poklicana za njega smotno reševanje.

Staro izkustvo nam kaže, da je človek samo toliko časa duhovno prožen, dokler se kakorkoli duhovno udejstvuje, in da okosteni, ako preneha njegov interes za duhovni svet. Zato se pravi učitelj nikoli ne neha učiti, ne preneha v sredini kulturnega življenja, zanimajoč se za vse njegove otenke in motreč jih s pedagoškega vidika. Toda vse njegovo učenje, vse njegovo nadaljnje izobraževanje se vrši v znamenju vzgojnih potreb narodne šole, in jedro nadaljnje učiteljske izobrazbe je in mora biti študij pedagogike. Le tako je možna nadaljnja rast, od katere je spet odvisen nivo šole in razreda, v katerem deluje poedini učitelj. Z vedno večjim številom takih duhovno razgibanih in korenito izobraženih učiteljev, ki pa nikoli niso povsem zadovoljni z doseženimi uspehi, raste tudi ugled celotnega učiteljskega stanu, ki ga le-ta potrebuje za uspešno delo med narodom bolj, nego katerikoli drugi stan. Zavestno izpopolnjevanje samega sebe ustvarja med poedinci mogočno duhovno vez in pripravila na kar najboljši način tisto poklicno združništvo, ki je z ene strani najjačji ščit proti mnogim napadom, katerim je učiteljstvo iz raznih razlogov izpostavljeno, z druge strani pa je garancija za čim boljši odnos med starejšimi in mlajšimi učiteljskimi vrstami. »Borba generacij« sicer ne more in ne sme ostati učiteljstvu prihranjen, odpadejo pa vsaj razne nevšečne oblike medsebojnega zrenja, ki jih danes marsikje opažamo.

Razlogov za širokopotezno in energično izvajano nadaljnje izobraževanje učiteljstva je torej več ko dovolj, in zlasti slovensko učiteljstvo je očitovale vsekdar hvalevredno pripravljeno za svoje izpopolnjevanje, pri katerem se ni strahilo niti občutnih žrtev. Da uspehi vseeno ne zadovoljujejo, je po mojem mnenju krivo pomanjkanje dosledno in sistematski izvedene izobraževalne akcije ter premajhno sodelovanje prosvetne uprave. Resnica je namreč, da je bilo vsaj doslej vse nadaljnje izobraževanje učiteljstva bolj ali manj plod zasebne inicijative, hkrati pa brez stalne smeri in brez notranje povezanosti. Sledeča izvajanja v zvezi s kratkim pregledom najvažnejših izobraževalnih možnosti, ki pridejo v poštev tudi za podeželskega učitelja, nam naj pokažejo, da se dajo razni nedostatki in pomanjkljivosti brez težave odpraviti ali vsaj omiliti.

I. Samoizobrazba poedincev je in ostane najučinkovitejši in hkrati najizvedljivejši način nadaljnje izobraževanja, ker je možna tudi na najrevnejši hribovski šoli. Samoizobrazbi služi predvsem lastno izkustvo in lastno

tem ko ostajajo veliki dohodki visokih funkcionarjev nedotaknjeni pred vsako redukcijo. Da je nepravilna osnova tudi pri novi spremembi uredbe se vidi iz dejstva, da procent znižanja plač raste v kolikor manjšo plačo in več otrok ima uslužbenec. Sedaj prikazano v procentih izgleda znižanje na primer pri uradniku v I. drag. razredu takole:

Uradniška grupa	Brez otrok	Z 1 otrokom	Z 2 otrokoma	S 3 otroki	S 4 otroki	S 5 otroki	S 6 otroki	S 7 otroki
%	%	%	%	%	%	%	%	%
V.	4-69	6-66	8-53	10-29	10-54	11-80	12-59	14-11
VI.	5-04	7-31	9-44	11-45	11-67	13-07	14-38	15-61
VII.	5-36	7-98	10-40	12-66	12-86	14-40	15-83	17-16
VIII.	5-24	8-20	10-91	13-41	13-59	15-26	16-80	18-23
IX.	6-10	9-40	12-53	15-32	15-40	17-10	18-85	20-36
X.	7-01	10-80	14-19	17-24	17-30	19-11	26-64	—

Ta znižanja plač začenjajo z 2.79% za visoke uradnike III. uradn. grupe in stalno procentualno naraščajo v kolikor je uradnik nižji odnosno plača manjša ter število otrok večje, in to znižanje od 2.79% se dviga do nad 27% a v posameznih primerih doseže tudi do 50% pri zvaničnikih in služiteljih, ki imajo tudi največ otrok.

Ker gornjim statističnim podatkom ni potreben nikak komentar, zahteva uradništvo »Narodnega podmladka« da se v interesu naroda in njegovih otrok ta uredba takoj ukine in zamenja s socialno pravičnejšo.

razmišljanje, ki ju dopolnjuje tiskana beseda. Izrečno pravim dopolnjuje, ker bi hotel zlasti mlajše učitelje svariiti pred precevanjem knjižne modrosti. S to omejitvijo pa je seveda knjiga, v našem primeru predvsem pedagoška knjiga, nenadomestljivo samoizobraževalno sredstvo. Žal, smo v naši ožji in prav za prav tudi v naši širši domovini dokaj revni, dasi smo sorazmerno tudi na območju pedagogike še dosti produktivni. Vse do zadnjega smo se okoriščali s tujo, osebno nemško pedagoško knjigo in revijo, zato pa še vedno podlegamo njenim prejakim vplivom, ki šele v poslednjem času nekoliko ponehavajo, deloma radi spremenjenih nemških političnih ter s tem v zvezi tudi pedagoških in šolskih razmer, deloma radi slabšega obvladanja nemščine pri najmlajši učit. generaciji. Kot majhen narod bomo seveda tudi posledje navezani na pedagoško slovstvo večjih tujih narodov, morali pa se bomo čuvati enostranske pedagoške orientacije in se naslanjati bolj na pedagoško sodobnih nam slovenskih narodov. In mnogo bolj, kakor doslej, bomo morali skrbeti za kvaliteto in sodobno lastno pedagoško slovstvo.

Večino slovenskih pedagoških knjig je izdala Slov. šol. matica, ki je s tem izva svoje obstoja izvršila veleslužno delo. S pridom se naš učitelj okorišča tudi s srbskohrvat. pedagoškimi deli, kjer je na razpolago osebno mnogo prevodov iz svetovne pedagoške književnosti. Ne da bi hotel poedine publikacije oceniti, moram poudariti, da vkljub tem razpoložljivim knjigam, ki si jih spričo njih nizke cene lahko nabavi vsak učitelj, manjka najbistvenjša opora uspešne pedagoške samoizobrazbe, namreč pedagoški priročnik za narodne šole. Njegovo potrebo osvetljujejo dve dejstvi: bogastvo pedagoških znanstvenih izdelkov v zadnjih desetletjih in velika razcepčnost sodobnih pedagoških nazorov. Prvo onemogoča poedincu, da bi se zares okorištil z bogastvom moderne pedagoške znanosti, ker je raztreseno v raznih, pogosto težko dostopnih knjigah in revijah, drugo pa zlasti začetnika lahko zmede. Učitelj bi rabil za svojo samoizobrazbo pripomoček, ki bi mu nudil vse bistveno, zanesljivo dognano in potrebno v kritični in objektivni obliki. Takšen pripomoček bi bil pedagoški priročnik za narodne šole, ki bi ga morala odlikovati solidna znanstvena višina, ne da bi težil za znanstveno originalnostjo. Učitelj ga bo uporabljal, kakor

uporabljajo svoje priročnike tudi vsi drugi važnejši intelektualni poklici. Šele z njegovo pomočjo bo zares s pridom študiral težje pedagoške monografije, kritično zasledoval nove pojave v vzgojstvu in zavzemal svoje stališče.

Pisec tega članka ima, kakor je poročal tudi že »Učit. tov.« lansko leto ob zaključku II. počitniškega pedagoškega tečaja v Mariboru, natančno izdelan načrt za tak »pedagoški priročnik« ter je pridobil že lepo število odličnih sodržnikov. Načrtoma bi se bila »Ped. centrala« ob zatonu leta 1935. obrnila do slovenskega učiteljstva z obširnimi prospektom ter ga povabila k subskripciji, toda radi usodne redukcije plač je, boječ se neuspeha, svoj načrt odložila odn. ga bo poskušala izvesti kako drugače. Več avtorjev medtem že piše in pripravlja svoja dela, ki jim pa odložitve najbrž ne bo v škodo. Celotni priročnik je preračunan na približno 250 tisk. pol (4000 strani), a vsako leto bi izšlo okrog 50 tisk. pol, tako da bi bil priročnik v 5 letih na svetlem. Na kratko povedano, bo obsegal pedagoško biologijo, psihologijo in sociologijo, osnove obče pedagogike, šol. organizacijo, šol. higieno, zgodovino pedagogike ter zdravstveno in skrbstveno pedagogiko; nadalje teorijo in prakso strnjene pouka, osnove domoznanskega pouka ter posebno didaktiko vseh učnih predmetov, ki se poučujejo v narodni šoli. Priročnik bo upošteval vse stopnje ter bo segal od otroškega vrta tja do nadaljevalnih šol vseh vrst. Tako bo vsakemu učitelju najboljši svetovalec, h kateremu se bo lahko vedno zatekel. Za najmlajše pa bo tudi neprecenljiv pripomoček pri študiju za praktični izpit.

Poleg pedagoškega priročnika je pedagoška revija najboljši izobraževalni pripomoček. Obe slovenski reviji »Popotnik« in »Slov. učitelj« nudita za naše prilike razmeroma mnogo, trpita pa pod pezo krize ter se ne moreta razmahniti, kakor bi se v boljših razmerah mogli. Nujno potrebno je, da čita slovenski učitelj tudi srbskohrvaški reviji »Napredak« in »Učitelj« ter kako češko ali tujejezično pedagoško revijo. Velike vrednosti bi bila informativna ped. revija, ki bi nas seznanjala z domačim in tujzemskim pedagoškim gibanjem. Kakor je šlihati, pripravljajo v Beogradu nekaj podobnega.

Iz umevnih razlogov si učitelj danes ne more privoščiti bogve koliko knjig, posebno ne zmore dragih tujejezičnih del. Potrebna je torej še pedagoška knjižnica, ki izposoja učiteljstvu pedagoške knjige za krajšo dobo. V naši banovini — drugod je menda še slabše — imamo samo eno takšno knjižnico v Mariboru, ki izposoja predvsem novejšje pedagoške knjige vsem včlanjenemu učiteljstvu (letna članarina 12 Din!) in sicer brezplačno. Njeno delo pa ovira ukinitve prejšnje pošiljalne ugodnosti: že dalje časa ne sme več pošiljati knjige po pošti preko šolskih vodstev. Tudi je teritorij celotne dravske banovine preobsežen zanj. Potrebno bi bilo ustanoviti v Ljubljani (morda kar pri Slov. šol. matici) še eno takšno knjižnico, preskrbeti obema knjižnicama zadostno gnotno podporo banovine, predvsem pa izposlovati pri ministrstvu pošte zopetno brezplačno pošiljanje pedagoških knjig preko šolskih vodstev. Tako bi bilo vprašanje pedagoških knjižnic povsem zadovoljivo urejeno.

II. Učiteljske delovne zajednice so čisto neuradne, prostovoljne združitve enako mislečih in za istimi smotri stremječih poedincev. Priporočljivo je razmeroma majhno število, zato lahko večje šole brez težave same postavijo svojo delovno zajednico. Drugače pa jo tvorijo učitelji in učiteljice več šol iz istega okoliša, tako da se shajajo brez večjih težav. Smotri in sredstva učiteljske delovne zajednice so v glavnem isti kakor pri samoizobrazbi poedincev, stopnjuje pa se volja za napredkom ter samozavest in zaupanje v uspeh. Dragocene napotke za način svojega dela dobe učit. delovne zajednice v članku M. Senkovića »Tri učiteljske generacije pa delovna šola« (Ped. zbornik Sl. šol. mat. I. 1929.). Čeprav morajo biti učit. del. zaj. docela svobodne in neuradne, potrebujejo vendar vsestranske podpore in mnogih pobud, tako od svoje stanovske organizacije, kakor tudi s strani šolske oblasti, v prvi vrsti s strani sreskega šolskega nadzornika, ki mora biti sam sodoben pedagoški strokovnjak Njegov odnos do del. zajednic mora biti odnos tovariškega svetovalca in blagohotnega pobudnika.

(Dalje prih.)

Gustav Šilih.

Učiteljsko društvo — krstni boter

Posebna čast je doletela sresko učiteljsko društvo Maribor desni breg. Njegovemu predsedniku tov. Simonu Petroviću, šol. upr. v Brezju pri Mariboru se je rodil šesti otrok baš na dan zborovanja in hospitacije na njegovi šoli. V spomin na ta izredni dogodek je društveni odbor kumoval v imenu društva malemu Marku z željo, da zdrav in srečen sledi vzorni

vzgoji svojih roditeljev. V navzočnosti dekana g. Sagaja iz Hoč sta fungirala kot kuma tov. Stefan in Irena Firm, odbor so pa pri slovesnosti zastopali tov. Hren, Vranc, Šeško, Čiček, Kaspar in Dšura. Dogodek se je ovekovečil tudi z lepim prispevkom za mariborski Učiteljski dom. — Vivat, crescat, floreat!